

Det centrale er forløb og erfaringer i sidste halvdel af krigen, dvs. fra sommeren 1916, hvor det tyvende århundredes Europa reelt blev født.

De første år af krigen havde givet ødelæggelsen af den foregående periodes verden.

Fortsættelseskrige til 1923

Det forhold, at krigen ikke gik væk, skal også ses i sammenhæng med de afledte konflikter, der fandt sted indtil 1923, herunder både borgerkrige og internationale konflikter, i Østeuropa (inklusive Rusland), i Sydøsteuropa og Sydasien:

- Revolutions- og nationale oprørskrige i:
 - Rusland,
 - Finland,
 - Letland,
 - Tyskland,
 - Irland og
 - Ungarn
- Krige mellem det nye Sovjetrusland:
 - Vestallierede,
 - Polen,
 - Tyskland,
 - Georgiere
 - Turkmenere
 - Estere og Lettere
- Krig mellem balterne og tyskerne
- Krig mellem grækerne og tyrkerne med omfattende etniske udrensninger
- Krig mellem Afghanistan og Storbritannien

Dvs. at fredsperioden i Europa kun var 13 år, fra 1923 til starten af den Spanske Borgerkrig.

- Kontrollerede angreb med linjer af tungt læsset, riffelbevæbnet infanteri var fra 1916 til 1918 udviklet til selvstændig infiltration af mindre, blandet bevæbnede kampenheder (geværkompagnier på 250 til blandede kompagnier på ca. 135).
- Fra 1918 havde man udviklet koncepter for anvendelse af hurtige kampvogne, fleksibelt artilleri og støttefly under angrebsindsats, det som tyskerne praktiserede i 1939-40. Man havde fået erfaring med anvendelse af tunge bombefly mod fjendens bagland.
- Tyskerne havde erkendt, at den afgørende indsats i søkrigen var indsatsen mod fjendens forbindelseslinjer på havet
- Man anvendte i stigende grad radioer og havde allerede mindre taktiske sæt i kampvogne og fly.
- ***Det eneste, der skete i 1930'erne var, at teknologien blev modnet, så den blev mere robust og driftsikker.***

Enhver fremtidig stormagtskonflikt ville blive total, ikke kun som i 1916-18

- Kun den magt, der mest effektivt mobiliserede og kontrollerede alle nationens resurser og førte krigen mest målrettet og brutalt, kunne vinde.
- Luftkrigen skulle direkte rettes mod civilbefolkningen, så den tvang sin regering til at opgive kampen. Begivenhederne i 1917 og 1918 havde vist, at man kunne fremkalde revolution og viljesammenbrud.

For de liberale demokratier side måtte man koncentrere sig om:

- At undgå denne katastrofale totale krig gennem en kombination af afskrækkelse og eftergivenhed.
- Hvis krigen alligevel kom skulle den vindes ved at kombinere evnen til at holde ud længe med økonomisk krigsførelse, dvs. kvælningskrig, eller eventuelt præcisionsluftbombardement af økonomiens nøglepunkter.

- Efter ti år voksede en opfattelse af, at krigen havde været unødvendig, eller i hvert fald unødvendigt kostbar for landet finansielt og i tab af menneskeliv.
 - Forsøg på at betale befolkningen for deres viljestyrke under krigen sidste to år med velfærdsforbedringer og demokratiske reformer.
 - Satsning på imperiets videreførelse med reformer.
 - Forsøg på bedring af de britisk-amerikanske forbindelser.
- Søgen efter alternativer til igen at blive bundet til Frankrig på kontinentet:
 - Satsning på Folkeforbundet, men kun halvhjertet, fordi man ellers ville være bundet til at handle.
 - Maksimalt hensyn til tyske ønsker for at inddæmme revisionismen gennem at vise forståelse.
 - Knyttet hertil satsning på nedrustning.
 - Alt andet end bånd til Frankrig gennem en ny indsættelse af et ekspeditionskorps.
- Da det fra begyndelsen af 1939 ikke længere kan undgås at sende et ekspeditionskorps, bliver der tale om en ukritisk overtagelse af de franske forventninger om det sandsynlige forløb.
- Forstærkede uafhængighedsbevægelser i kolonierne (Indien, Mellemøsten, Sydafrika).

- Udmattelsen og belastningen fra genopbygningen.
- Den fortsatte politiske ekstreme ustabilitet, medførende udvikling holdningen til det politiske system og med kynisme og polarisering.
- Politiseringen af forsvarspolitikken, der placerer store dele af officerskorpset i modsætning til republikkens politiske ledere.
- Forsvarskoncept, der skal sikre de genopbyggede industriområder (Maginot-linjen), med afhængighed af Belgien i en forlængelse af denne beskyttelse. Denne undergraves i 1936 af den svigtende støtte fra Storbritannien ved den tyske besættelse af Rhinlandet.
- Strategisk koncept med alliancer med Østeuropa med krav om evnen til offensiv ind i Tyskland, undergraves 1) af doktrinen fra 1. Verdenskrig om, hvordan krigen skal føres for at mindste tab, 2) af den manglende operative kapacitet i den kortuddannede værnepligtsmassehær, 3) af behovet for britisk støtte, og 4) af valget af en lang krigs strategi sammen med Storbritannien.

Den Store Krig og Rusland

- Ydmygelserne ved:
 - Ved Tsarregimentets nederlag og den tyske besættelse af hele den vestlige og sydvestlige del af landet
 - Ved nederlagene til finner, baltere, men specielt polakker
 - Ved de kapitalistiske landes ustraffede intervention 1917-1920
- Selv hos moderate revolutionære accept af en høj grad totalmobilisering allerede i fred for at kunne skabe en teknisk moderne russisk massehær med veluddannede massekadre
- Vilje til at lære af ikke mindst tyskerne, fra Ludendorffs krigsøkonomi til adoption af tyske erfaringer fra krigen
- Den nye krig bliver som en kombination af 1. Verdenskrig, men med mobile operationer som på Østfronten og under Borgerkrigen. Bliver i slutningen af 1930'erne øvet mod japanerne i Manchuriet.

- Aktiviteterne under krigen af den ekstreme højrenationalistiske, anti-demokratiske opposition, "Det tyske Fædrelandsparti", der blev skabt i 1917, kan siges at blive kimet til den modstand mod Weimarrepublikken.
- Disse kræfters forsøg på at fastholde dele af de erobrede østområder med militære midler i 1919.
- Fortsat mytedannelse og historieforvanskning om krigsstartsforløbet og derefter "dolkestøds"-legenden om afslutningen af krigen. Gør Versailles-traktatens relativt milde fredsbetingelser (sammenlignet med kravene til Frankrig i 1871) indenrigspolitisk sprængstof.
- En særdeles grundig militær analyse af operationerne under krigen i årene lige efter denne uddrager systematisk alt, hvad man kan lære teknisk, taktisk og operativt, så man kan bygge oven på erfaringerne, når dette bliver muligt.
- Erich Ludendorffs bog "Der totale Krieg" fra midten af 1930'erne fastlægger rammen, men får ikke direkte indflydelse, da Hitler satser på korte krige.

Verdenskrigen, Norge og Danmark

- De to landes ledere lærte – vi ved nu delvis fejlagtigt – at de kunne holde sig neutrale i en stormagtskrig gennem en løbende og fleksibelt afstemt, ”balanceret” neutralitetspolitik.
- Neutralitetsforsvarsberedskabet under krigen havde været belastende, men med politikernes og diplomaternes opfattelse af begivenhederne vurderede de det uden væsentlig betydning for, at de var kommet godt gennem krigen.
- Derfor, og på grund af opfattelsen af de militære styrker som klassefjender og fejltænkende militarister, blev beredskabet holdt lavt og ”uprovokerende” da den nye krig blev realitet. At Norge gjorde det var skæbnesvangert for begge lande.

Winston Churchill, som marineminister 1914-15, forsyningsminister 1917-19, krigs- og flyvevåbenminister derefter samt nu igen marineminister: Krigen ville blive total og måtte føres aggressivt med brutal målrettethed, også selv om de neutrale blev berørt.

Erich Raeder, eskadrestabsofficer ved panserkrydserne i 1914-15 og krydserkrigshistoriker efter krigen, flådechef 1928-1943: Aldrig mere en ydmygelse som flådens mytterier i 1917 og 1918. Derfor måtte søkrigen føres offensivt med alle egnede enheder mod fjendens forbindelseslinjer, uanset risiko. Dette syntes at kræve kontrol over den norske Vestkyst.

Maurice Gamelin, under krigen dygtig stabsofficer og som taktisk chef omhyggelig planlægger. Nu, som 68-årig, fransk øverstkommanderende.

Peter Munch, Forsvarsminister 1913-20, nu mangeårig udenrigsminister. Blokerede socialdemokratisk kursskift både i midten af 1930'erne og under Suderterlandskrisen pga. sin ideologi og sin læsning af begivenhederne 1914-18.

Hjalmar Reqnitzer, nøglesagsbehandler i Marineministeriet 1909-1918, fra 1932 både Flådechef og Direktør i Marineministeriet. Kunne ikke se andet, end Danmarks neutralitet igen måtte være i Tysklands strategiske interesse, som han fejlagtigt troede, at det havde været under hele Første Verdenskrig. Var politisk naiv og troede

derfor ukritisk på Raeders erklæring.

Herluf Zahle, ledende departementschef under udenrigsminister Erik Scavenius 1913 til 1920, herunder involveret i ministerens diskrete forhandlinger med den tyske gesandt 1916-17 om dansk reaktion ved tysk ultimatum om besættelse af dele af landet. I aprilsdagene 1940 dansk gesandt i Berlin, hvor han tolkede situationen som under Verdenskrigen.

Kommentarer eller Spørgsmål?

